

Občani o sebi in o drugih

Ni vsak obrtnik bogat

V majhnem in neprimeren stanovanju, sredi razbitih avtomobilov in starega hangarja na bivšem letališču v Polju, stanuje s svojo družino in starimi 46-letni avtoprevoznik Peter Kajstner. Ni eden tistih prevoznikov, kakršnih smo vajeni in — kot sem videl, je revščina lahko doma tudi med obrtniki.

Peter Kajstner

»Koliko časa imate že obrt?«

»Peto leto. Prej sem vozil s starim TAM-Pionirjem, ki je bil pravi veteran: letnik 1954.«

»Pa so taki stari avtomobili rentabilni?«

»Če sam vozim in sam popravljam, potem še nekako gre, drugače bi me že zdavnaj vzel vrag. V to vprežem celo družino, saj sta sinova že velika in mi morata pri tem pomagati. Za te avtomobile tudi ni rezervnih delov in ogromno časa porabim, da so v redu.«

Kupci so zadovoljni

V Mercatorjevi trgovini v Polju, ki stoji sredi velikega potrošniškega zaledja, službuje kot poslovodja Franc Veber, star 46 let in oče dveh deklet. Je že 25 let pri istem podjetju in zadovoljen s službo, le malo se pritožuje, češ, da ima premalo prodajne površine in, da trgovina nasploh kot celota ne odgovarja današnjim potrebam.

Franc Veber

»Zakaj ne odgovarja in v čem se to vidi?«

»Trgovina ima 174 m² prodajne površine in smo v letu 1970 dosegli promet nad pol milijarde S din. Pred tremi leti, preden smo prišli na samopostrežbo, smo imeli le okoli 350 milijonov S dinarjev prometa. Za to razliko se niso dvignile le cene, temveč je ta promet tudi od nekje drugje, predvsem od povečanega števila prebivalstva v Polju, saj so pred nekaj leti samo 200 m od nas zgradili 6 blokov po 20 stanovanj.«

»Pa hodijo vsi okoličani k vam v trgovino?«

»V glavnem vsi, toda če so zadovoljni ali ne, tega ne vem; mislim pa, da so

»Ali ni škoda toliko časa porabiti za popravila?«

»Seveda je, toda ne morem si privoščiti novega avtomobila. Podjetje SAP avtošpedicija na Smartinski cesti, za katerega vozim, mi že 6 mesecev ne plača. Davkarija in vsi drugi zahtevajo svoje, jaz pa ne dobim in ne dobim, tako da bi že zdavnaj šel v službo, če bi jo dobil.«

»Kako pa, da ste v taki situaciji začeli s prevozništvom?«

»Na začetku je kazalo drugače in plačan sem bil sorazmerno v redu, tako da sem tudi sam lahko zadovoljil obveznosti. Sedaj pa zaradi neplačanih obveznosti ne morem avtomobila niti registrirati in s takim ne morem na cesto. Tako se sklepa krog, iz katerega ne vem ne kam ne kod.«

»Koliko pa vam dolguje to podjetje?«

»Nad štiri milijone.«

»In kaj bi vi vprašali?«

»Kdaj mi bo to podjetje plačalo in kako bodo plačevali v prihodnje?«

P. S.

Povprašali smo tovariša Peklaja, računovodjo tega obrata, kaj misli o tem.

»Zaradi splošne in znanje situacije v gospodarstvu in zaradi nelikvidnosti, v katero smo potegnjeni tudi mi, ne moremo izplačevati redno, toda ne branimo nikomur, da si dela ne bi poiskal kje drugje. V primeru Kajstnerja, za katerega vem, v kakšni situaciji je, lahko rečem le to, da bo dobil izplačano, čim bo mogoče.«

blagajne velik problem, posebno ob sobotah.«

»Ali so nezadovoljni samo ob sobotah in zaradi blagajni ali je vzrok še kje drugje, npr. v izboru blaga itn.?«

»Prepričan sem, da so z izborom blaga zadovoljni; nimamo le tistega, česar ni niti na tržišču. Zanima me pa, kaj bi vam odgovorili potrošniki.«

»Kakšne so stranke, so sitne ali jim je vseeno, kakšno blago dobijo?«

»Razen nekaj izjem so stranke zadovoljne. Poznajo prodajalke in z njimi se lahko pogovorijo o nakupu in izboru.«

»Pa strežno osebje, ste zadovoljni z njim?«

»Če primerjam promet, katerega je ustvarilo okoli 11 ljudi v letu 1970, moram biti zadovoljen, ker so to ustvarile pridne roke.«

»In vaši dohodki in dohodki prodajalk: odgovarjajo prometu v trgovini?«

»Plačo imajo po učinku in kot kaže, ta učinek ni tako majhen. In s tem smo vsi zadovoljni.«

»Kaj bi se po vašem mnenju moralo spremeniti v trgovini, da bi še povečali promet in resnično zadovoljili vse stranke?«

»Predvsem bi veljalo razširiti trgovino, dozditi bife, povečati oddelek za tekstil in urediti parkirni prostor.«

»Kaj bi kot dolgoletni trgovec svetovali kupcem pred nakupom?«

»Predvsem to, da preden pridejo v trgovino, dobro premislijo, kaj žele kupiti in ne da se potem vračajo in s tem izgubljajo čas.«

Mlada upokojenka

Julka Stržinar, 47-letna upokojenka s Pokopališke 4, ne more biti doma in igrati tipične upokojenke, saj se čuti dovolj svežo in sposobno za delo. Tako dela honorarno pri Vesna filmu, v ekipi celovečernega filma Na klancu.

Justa Stržinar

»Ste v tej ekipi zadovoljni ali delate le zato, da preženete dolgčas?«

»Ne, delam zelo rada, saj je zanimivo, posebno zato, ker še nisem delala pri podobnem delu. Tako vsaj malo spoznavam, kako nastaja film.«

»Je zaslužek honorarja v redu ali je boljša pokojnina?«

»Pokojnina je malenkostno boljše, toda denarja ni-

koli ni preveč in jaz sem za vse sama.«

»Ste zadovoljni s stanovanjem in okoljem, v katerem živite?«

»Sem, samo premalo zelenja je okoli nas in urbanisti bi morali veliko več misliti na to, pa to tudi praktično izvajati.«

»Kaj pa vas še moti?«

»To, da mladina postaja okoli hiš in dela napoto. Pri nas v bloku postajajo po stopnicah ter kletih in tam iščejo zabave, namesto kje drugje. Imajo marsikaj, česar mi nismo imeli, toda nimajo nekega ideala.«

»Kaj pa, mislite, da jim manjka?«

»Ne vem, kakšni so njihovi mladinski klubi, toda kot vidim, jih niti to ne privlači.«

»Berete list Naša skupnost?«

»Berem, saj sem naročena nanj.«

»In kaj vam je všeč v njej in kaj ni?«

»V glavnem mi je cel list všeč in ga tudi preberem, le premalo piše o običajih in zgodovinskih dogodkih naše občine. Pri tem ne mislim le novejših zgodovine, temveč tudi starejših. Mislim tudi, da je v njem preveč napisanega o športu, saj zavzema preveč prostora in piše o stvareh, ki niso pomembne.«

Humanost krvodajalstva

V Kolinski tovarni na Smartinski cesti dela v plansko-analitski službi 49-letni Hinko Zeilhofer, oče 17-letnega fanta in 7-letne hčerke. Doma je iz Kamnika in se vsak dan, že 9 let, vozi na delo v Ljubljano. V okviru krvodajalskih akcij je eden najpožrtvovalnejših v tovarni in je že večkrat dal kri.

»Kdaj ste prvič dali kri?«

»Leta 1953.«

»In kaj vas je navedlo v to človekoljubno dejanje?«

»Moje temeljno načelo je pomagati drugim. Pri tem pa človek pomisli tudi na to, da bom morebiti sam kdaj potreben te pomoči.«

»In kako je v vaši tovarni organizirano krvodajalstvo?«

»Sindikat dobi razpored krvodajalstva od občine, potem pa si ožji odbor sindikata razdeli delo po sektorjih v tovarni koder bodo ti odboriki propagirali in s prepričevanjem pripravili ljudi na odvzem krvi. Predhodno razdelimo tudi propagandni material in to nam olajša delo.«

»Pa je odziv velik oziroma kakšen je?«

»V tovarni imamo neko standardno število, okoli 60 ljudi, ki sicer niso vedno eni in isti, so pa glavna skupina, ki oddaja kri. Ta skupina se dopolnjuje z novimi ljudmi, toda ob pozivu se vedno odzove nekako 60 naših delavcev. Vmes so tudi krvodajalci, ki so posebno klicani za oddajo krvi; teh je okoli 15.«

»Ste med temi petnajstimi tudi vi?«

»Da, tudi jaz večinoma od-

dajam kri na poziv. Gre za nujne primere in za razne srčne operacije.«

»In kolikokrat ste dali kri?«

»Do sedaj petindvajsetkrat, v glavnem za srčne operacije.«

»Kaj bi rekli bodočim krvodajalcem?«

Hinko Zeilhofer

»Vsakdo bi se moral zavedati, da bo verjetno on sam enkrat rabil kri. Če iz tega stališča bi morali biti krvodajalci vsi, posebno pa vsi šoferji, saj prav oni največkrat potrebujejo kri.«

»Pred leti je bilo slišati, da so kri iz Slovenije pošiljali drugam, v druge republike itn. Kaj vi mislite o tem?«

»Mislim, da krvodajalstvo ne sme poznati meja, saj tudi ustanovitelj RK na bojišču ni izbiral ranjencev po narodnosti, temveč je pomagal vsakomur, kdor je bil te pomoči potreben. Pomagam zato, ker je nekdo v nesreči in ne zato, ker ga slučajno poznam.«

Filmski poklic in njegove težave

V pisarni DSFD Zrinjskega 9 sem dobil Janeta Kavčiča, 47-letnega filmskega režiserja, doma iz Sp. Zadobrove. Za seboj ima več dokumen-

tarnih in celovečernih filmov in zadnji med njimi je Nevidni bataljon. Živi kot svobodni filmski delavec in kot tak doživlja vse tegobe tega poklica.

»Ste zadovoljni s statusom svobodnega umetnika?«

»Temu statusu se ne morem izogniti, toda s samim načinom svobodnega delavca nisem zadovoljen. Pri tem poklicu je kup težav, ki ovirajo osnovno delo in nikdar se zaradi obrobnih, toda nujnih stvari, ne morem popolnoma posvetiti delu.«

»Zakaj ne? Kaj vas ovira pri tem?«

»Leta 1952 so nas filmarje z dekretom postavili v svobodni poklic. Pri tem pa ni nihče pomislil, kdo bo za nas plačeval socialne dajatve, ki so postale glavni problem tega poklica. Z dekretom nam ni nihče zagotovil dela in tako oblačimo in vedrimo, kot filmska industrija nasploh. Več kot polovico delovnega časa porabim za to, da bi prek našega društva in drugih forumov uredili to nevzdržno stanje.«

»Pri čem so prizadeti svobodni poklici in kokretno tudi vi?«

»Če mislite materialno plat, bi omenil to, da nimamo plačanega dopusta, ni-

Jane Kavčič

mamo nadomestila za KA 15, posojil sploh ne dobimo, niti potrošniških ne, kaj šele za stanovanja.«

»Ali filmski delavec lahko dobi dodatno delo in zaslužek?«

»Težko, to je specifičen poklic, tudi če pri tem mislite na televizijo. Smo pa prisiljeni delo iskati vsepovsod; seveda pri tem trpi osnovna angažiranost.«

»Ste že razmišljali o tem, kaj bi bilo treba storiti, da bi bili enkrat za vselej odpravljeni ti problemi?«

»Razmišljal sem že in prišel do enakega zaključka kot moji kolegi, namreč, da je potreben filmski zakon, ki bi ščitil naš poklic. Danes se lahko vsak ukvarja s tem in tako vdira v naše vrste anarhija.«

»Kot kulturnik in star občan naše občine imate gotovo pregled tudi nad občinsko kulturno dejavnostjo! Kaj bi mi lahko povedali o tem?«

»O občinski kulturni dejavnosti sem seznanjen največ prek vašega glasila Naša skupnost. Bolj malo je to in zavedam se, da ne sodelujem dovolj, toda delo v drugih forumih mi jemlje ogromno časa, saj sem član komisije za kulturne stike z inozemstvom, član gospodarske komisije filmskega sklada itn.«

»Imati v programu kak nov film?«

»Sklad mi je za letos odobril scenarij s sofinanciranjem filma Begunec in upam, da bo stekel jeseni.«

»In kakšno je vaše mnenje ob prepovedi filma Maškara?«

»Sodim, da je cenzurna komisija anahronizem naše samoupravne družbe in da imamo za to odločanje mnogo več poklicnih forumov — od ideološke komisije pri CK ZKS, prek mladine in SZDL pa vse do javnega tožilca.«